

Skansens Timmerkåta 2006-07 (Byggnadsavdelningens rapport)

Timmerkåtebyggarna Roger Tjernström och Göran Juntti efter förrättat värv.

Byggnadshistorik

Förlagan till timmerkåtan som Skansen beslutade bygga finns i ett sommarviste inom Radtjevare samebys gränser, i Väktardalen i nordvästra Jämtland. Närmaste större samhälle är Gäddede, som ligger ett par mil åt sydväst fågelvägen. På den plats som den nuvarande timmerkåtan står på, har det enligt sagesmän i ägarfamiljen, stått en timmerkåta sedan 20-talet. I början av 60-talet fick kåtan järnspis, och rökhålet har sedan dess tjänat som ljusinsläpp. 1967 revs den gamla kåtan och en ny byggdes. Hur ”exakt kopia” 60-talskåtan är av 20-talskåtan, vet vi inte. Fönster, som man kanske tänker är en ”modern” företeelse, har kåtan haft sedan 20-talet.

Väktardalens sommarviste, juni 2006.

Det sedan ett par år tillbaka renoverade vistet är beläget nära trädgränsen, en kilometer öster om sjön Stor-Väktaren. På sjöns sydsida står fjället Jerikkklumpen, med sin högsta topp över 1100 metersnivån. Invid visteskullen porlar en liten bäck ner mot sjön. Förutom timmerkåtan finns här flera andra byggnader; en ytterligare bostadskåta, två timrade mindre bodar, en jordkällare, ett fiskrökeri och ett utedass. På en närbelägen liten kulle finns stengrunden och arran efter en gammal bågstångskåta kvar. Bågstångerna och en del av resvirket står kvar som ett minne, uppställda mot en björk.

Byggnadsbeskrivning

Marianne Strandelin, Jamtli, var ansvarig byggnadsantikvarie under renoveringen av vistet i Väktardalen 2004-2005. Så här beskriver Strandelin timmerkåtan i slutrapporten efter renoveringen:

”Näverkåta med fyra timrade stockvarv. Takvirke av spräckta halvklovor vilande på en takfotsbräda fasthållen av självvuxna raftkrokar. Två fönsterkupor samt dörrkupa.

Grund: kallmurad natursten.

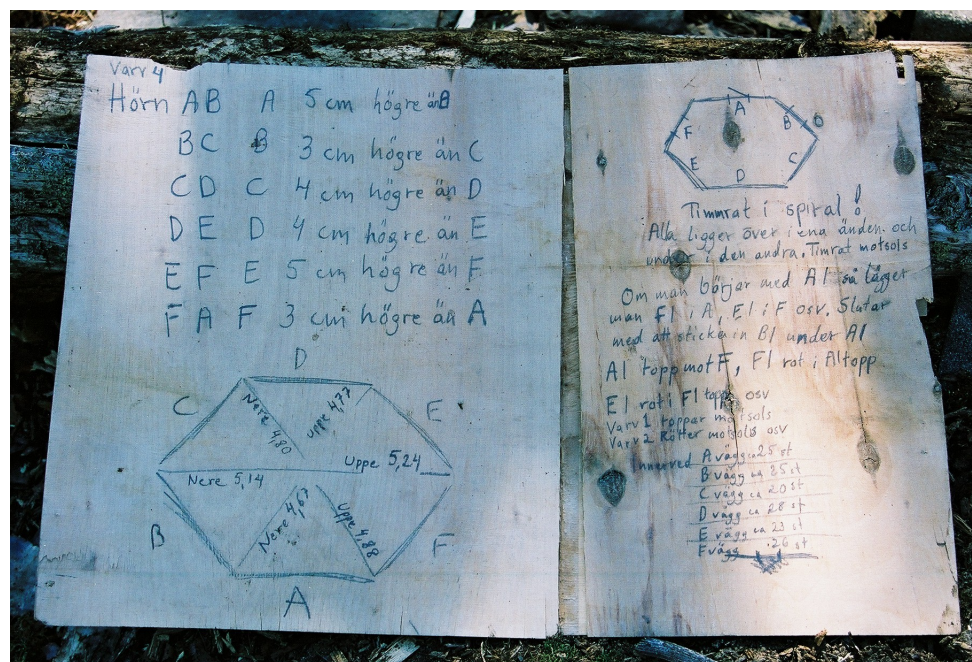
Timmer, knut/dim./behandling: Rundtimmer av mycket toppigt virke, dragna stockar, laxade och spikade knutar. Stommen är timrad ”i spiral”. Dvs stockarna har lagts ovanpå den andra i bottenvarvet, den sista stocken har sedan stoppats in under den första stocken. Se beskrivande ritning nedan. I varje hörn på timringen har en stolpe spikats fast. Dessa stolpar bär upp takkonstruktionen.

Väggängder: ca 2,5-3,20m

Golv: Jordgolv, risat. Gången fram till järnspisen var klädd med bräder som framme vid spisen var täckt med plåt.

Nuvarande takkonstruktion: Takstomme av stolpar och horisontell mittelbandslist sammanfogad med spik. Inre resvirke av blandat runt och spräckt virke har spikats fast på takstommen. Hela takkonstruktionen vilar på sex stolpar som placerats i vardera hörn på timringen. Raftkrokarna har spikats fast på takstommen. Tätskikt av näver lagt i ca tre lager. Mullbräda av spräckt virke. Resvirke av obarkat spräckt virke respektive rundvirke. Två takkupor samt en dörrkupa har fogats in i takfallet.

Takfallets längd: ca 2,60m. **Takfallets yta:** ca 18kvm.”

Beskrivning av kåtans timmerstomme, gjord av hantverkarna under renoveringen 2004.

Antikvariska ställningstaganden – riktlinjer för arbetet

Med så autentiskt material som möjligt bygger vi en kopia av Våktardalens timrade bostadskåta, som den ser ut idag. Timmerstommen och takkonstruktionen är av gran som vuxit i kåtans närhet. När kåtan byggdes om på 60-talet användes ”modernare” material, såsom tjärpapp, galvaniserad plåt, masonit och spontade brädor. För rökhålet, som idag fungerar som ljusinsläpp, tillverkades en enkel fönsterram som täcktes med plexiglas. Före den senaste renoveringen var ramen täckt med genomskinlig plast.

Vi försöker ”lägga ribban” på samma nivå vad gäller noggrannhet i timrande och snickeri. Inga spår av hyvlar finns, till exempel, när man tittar på de fasta enkla snickerierna invändigt. Vi mäter inte ”in absurdum” för att kunna åstadkomma exakt samma ”fel”, om man nu kan uttrycka sig så, utan det får ”bli lite vad det blir”. De rent tekniska lösningarna försöker vi däremot att följa i detalj.

Beskrivning av utfört arbete – med bildberättelse från byggandet

Förberedelse:

Vi fick M.Strandelins antikvariska kontrollrapport och en bildserie med foton från renoveringen av timmerkåtan tillskickade. (Dessa bifogas i handlingarna till arkivet.) Efter studier av rapporten och renoveringsbilderna har vi i telefon diskuterat mycket med Jerker Jamte, en av timmermännen som utförde arbetena.

Vi gjorde en uppmättningsresa till Våktardalen under pingsthelgen 2006. För att kunna bygga en kopia måste vi ha exakta mått på byggnadsdetaljerna, samt veta exakt hur hopfogningarna av kåtans beståndsdelar är gjorda. Alla de mått vi behövde finns av förklarliga skäl inte i Jamtis rapport. De mått vi kunde få av Jerker Jamte var de mått som gällde själva timmerstommen. Vid deras renovering kunde de lyfta av burspråken och takstommen, och sedan efter att timmerstomen förnyats, montera tillbaka de intakta nedplockade delarna.

Virket:

Det beställda virket levererades till Skansen i slutet av maj. Stockarna till timmerstommen kom barkade i fyrameterslängder, som beställt. Den ”extrameter” som väggstockarna hade gav oss möjlighet att mera exakt kunna bestämma grovleken på stockarna som skulle timras in – vi kunde välja från toppen eller från roten. Resten av virket randbarkade vi på två sidor för att torksprickorna senare skulle visa oss vilka stockar som lämpade sig för spräckning. Allt virke lades på tork under luftig pressenning vid Delsbogården. Redan efter en månad kunde vi med kilar, yxor och klubba, börja spräcka fram resviket till kåtan. Vi hade inte så stor erfarenhet av att spräcka gran, men det visade sig att det gick undan rätt bra. Det virke som visade liten växtvridning var lätt att spräcka. Det med kraftig vridning gick också, men resultatet blev en trasigare yta, då vi tvingades göra täta korrigeringshugg. De mest vridna stockarna lämnade vi helt. De får en framtid som grindstolpar på området.

Platsen:

Den exakta platsen för timmerkåtan sågs ut i juni. Vi bestämde oss för att skapa en torr kåtaplats genom att bygga upp en låg kulle, ca 70cm över den tidigare marknivån. Läget just här var inte det bästa – i en liten myrliknande, vattenförande dalsänka i skansenklippan mellan fåbodvallen och Delsbogården. Regn- och smältvatten pressar på ordentligt från den högre belägna fåbodvallen.

Jämförelsebilder. Maj-06 till vänster, och maj-07 till höger.

En bräddram visande kåtans form och storlek spikades ihop och användes vid diskussionen om kåtans exakta placering (skymtar på vänstra bilden ovan); om hur högt den ska stå för att stå torrt, om hur den ska ”vridas i väderstreck” för att passa våra önskemål bäst, samtidigt som vi beaktar den samiska traditionen vad gäller riktning på dörren i en kåta.

Vi hade blivit lite konfunderade när vi kom upp till vistet i Väktardalen, då vi upptäckte att timmerkåtan hade dörren mot väster. Det är mot det håll där de hårdaste vinterstormarna kommer ifrån, och är vad vi förstår inte så vanligt. Någonstans mellan söder och öster, är vad vi hört, den vanligaste dörrriktningen. Här kan man anta att den storslagna utsikten ner mot sjön Storväktaren har inverkat. Vidare, så står ju kåtan i ett sommarviste, och då kanske det spelar mindre roll hur dörren är vänd, vad beträffar vinterstormar.

Vi bestämde oss för att ha dörren mot öster. Nu ser det ut som om kåtan tillhör de andra byggnaderna i vistet. Skulle vi haft dörren i ett mera sydligare läge så hade kåtan ”vänt ryggen” mot vistet och sett mindre inbjudande ut.

Under sommaren gjorde Park- och trädgårdsavdelningen anläggningsjobbet. Dräneringsrör och markmatta lades på plats efter att stubbar, rötter och stenblock avlägsnats. Fyllnadsmassor kördes fram och formades till en kulle som sedan slätades ut lite.

Byggandet:

Roger Tjernström och Göran Juntti. Arbetstältet är rest och en ram av ihopspikade bräddor, visande Väktardalskåtans stommått, är utlagd.

Här på bilden ligger syllvarvet färdigt för inknutning. Ena änden på varje syllstock kommer att vila på en hörnsten och andra änden vara upplyft och inknutad i följande stock i varvet. Innan vi började timra sorterade vi stockarna. Fyra stockar nedtimrade i varann skulle ge en på förhand given höjd, den höjd förlagan har. De grövsta stockarna läggs i syllvarvet och allteftersom timrandet framskrider blir stockarna allt klenare. Varje varv bör ha ungefär lika grova stockar. Absolut raka stockar är sällsynta. Buken som stockarna har läggs vid timring alltid uppåt. När man timrar, kan man säga, så sänker man med knutningen ned en stock till hälften i den mötande, underliggande stockens ände. Man strävar efter att alla hörn ska "växa" lika mycket. Att sortera stockarna så att varje varv består av någotsånär jämgrova stockar är en förutsättning för att man ska få en "lugn resa uppåt".

Väktardalskåtan är, som tidigare nämnts, en "spiraltimring". Stockarna ligger inte horisontellt, som brukligt är, utan lite lutande. I vartannat varv "pekar" stockarnas topp- och rotändar åt motsatt håll. Då stockarna i denna timring skulle ha insidorna slätbilade var det noga med att hålla reda på till vilket varv varje stock tillhörde. Då buken ska vara uppåt, och då stocken ska "peka" åt ett givet håll, finns bara en "insida".

Här är det första varvet klart och det andra påbörjat. Brädramen är borttagen och flatstenar är inpassade under knutarna. Hörnstenarnas höjdförhållande till varann är inte exakta. Vi lät våra ögon fungera som vattenpass. Timringens höjd kan under arbetets gång styras lite genom att man sänker ner en stock aningen mer vid dragningen, eller mindre, beroende på "åt vilket håll" man vill komma.

Första färdiga stockänden. Nu är det dags att lyfta stockarna och lägga ut mossan som ska isolera och hindra drag. Knuttypen i Väktardalskåtan är en slätknutsvariant, som kallas laxknut. De lutande planen som knutbladen har, ska när byggnadens vikt pressar på nedåt, göra att byggnadens hörn trycks ihop inåt. En grov spik slogs in mitten på varje knutblad. Två dymlingar anbringades i varje väggestock, cirka halvmeter från vardera ände.

Här läggs mossa, innan den längs undersidan färdiga ”nästa stocken” lyfts på plats och fästs.

Varje stock får upptill, i mötet med ovanpåliggande stock, en skåra för mossa inhuggen. Av det synliga blyertsstrecket på den översta stocken, kan man se att vi ibland var tvungna att ändra lite på planens lutning. Detta för att det tunnaste stället på knutbladet inte skulle bli för skört.

Under ett av hörnen byggde vi kallmuren lite i suterräng, då vi ville efterhärma grundens utseende i Våktardalen.

Timringen är klar. De sex takstomsstolparna håller här på att inpassas med de framspräckta plankor som ska bilda rökhålet.

Varje stolpe inpassades och spikades sedan fast i uthuggna hak nedtill.

Den vänstra bilden från Väktardalskåtan, den högra från våran. Det besvärligaste jobbet var nog att få till ett så "Väktardalslikt" utseende på rökhålet som möjligt. Här hade vi bara våra foton från uppmättningsresan att förlita oss till. Det var inte helt lätt att se hur allt "satt ihop". Då vi hade en given höjd på rökhålet att hålla oss till, började vi med att hänga upp en enkel träram i en av arbetstältets takstolar. Nu kunde vi luta, först de fyra hörnstolparna mot ramen, sedan de två stolparna som löper från kåtans spetsar, och börja få oss en bild av hur rökhålsplankorna skulle utformas. De två spetsstolparna är längre än hörnstolparna och gör att taket blir brutet i två olika vinklar. De fyra hörnstolparna låses av att de passas in i en skuldra i varje rambit. Jämför man bilderna så ser man att vi gjort djupare skuldror i ramplanksändarna än vad fallet är i originalkåtan.

Utöver rökålsramen och de sex takstolparna så består takstommen av en mittelbandslist (ses på bilden nedan) löpande runt om i ungefärlig huvudhöjd. Den består av granstänger inpassade och fastspikade mellan stolparna. Framför varje fönster finns dubbla stänger- de undre bär upp fönsterkupetaken och de övre bär resvirket ovan kuporna. Mittelbandsstängerna, som tillsammans kan ses som en ”stum” ring, är i sina ändrar snedsågade så att de av taktyngden inte kan tryckas in.

Det inre resvirket under inpassning.

Detta utgörs i huvudsak av kliven gran, och till viss del av klenare rundvirke. I nederkant ligger resvirkesändarna i ett spår, hugget i den översta väggstocken. Resvirket vilar i mitten mot mittelbandsstängerna och upptill mot rökålsramen.

Spräckning av resvirke. De granar som var någotsånär rakvuxna gick lätt att spräcka med yxa och ett par kilar. De mera vridna krävde mer jobb, då fibrer måste brytas, för att man skulle få fram en godtagbart plan yta.

Samtidigt med det inre resvirket börjar vi passa in takkrokarna (raftkrokarna) och förbereda dörren och fönstrena. Två brädramar, i vilka senare fönsterkarmarna skulle monteras, högs ned på rätt plats och djup i överstocken. Ett urtag för dörrkarmen sågades ut i timmerstommen och en ram av plankor, den blivande dörrkarmen, passades in. Mot varje fönster- och dörramssida inpassades rundvirke som kupornas beklädnad skulle fästas mot. Inifrån kåtan sett, så utgör takkrokarnas stammar och rundvirket vid fönster- och dörrkupor en del av innertaket. (Ses på högra bilden nedan.) Takytan ska när den är klar, vara så jämn som möjligt. Inga vassa kanter eller knölar som kan äventyra nävrets hållbarhet får finnas.

Till vänster praktikanten Karolina Stenfelt i färd med att panelklä en av fönsterkuporna. Kupornas sidor

består av två lager spontade brädor, det yttre lagret spikat diagonalt och det inre vertikalt. Kupornas tak är av entumsbrädor, som senare kommer att kläs med masonit på undersidan. Kopior av originalfönster och dörr tillverkades efter fotografier och tagna mått, av Karolina.

Det blev vinter i år också. Hans Adamsson i arbete med det inre resvirket.

Roger Tjernström arbetar med inpassning av takfotsplanka mot rotkrok. På björknävret, som det inre resvirket ska täckas med, kommer det yttre resvirket att läggas på. Detta hålls på plats av takfotsplankan, som i sin tur bärs upp av

takkrokarna. Takfotsplankan monteras så vinkelrätt som möjligt mot takveden, och vid inpassningen görs behövliga uthuggningar i plankan. Detta för att inhugg i krokarna förkortar dessas livslängd. Takved, takfotsplankor och näver kan lätt bytas, men när takkrokarna ruttar av blir ingreppet i byggnaden större.

Takkrokar och takfotsplankor är färdiga. För att förlänga takfoten och få ut takdroppet en bit från väggen inpassades ett vågbord runt hela kåtan. För detta högg vi till brädor av resvirkesmaterialet.

Näverläggningen påbörjad. Vi avbröt den sedan på grund av för kallt väder, i några veckor. I väntan på våren färdigställde vi kåtan invändigt.

En nygenomgången järnspis av ”rätt årsmodell” inköptes och installerades. Här var vi tvungna att göra avsteg från förlagans utförande. Trälådan som spisen står på klädde vi med brandsäker minernit, och ett isolerat, svartlackerat ”standardrör”, med ytterdiametern 25cm, monterades på spisen.

Detta visade sig inte se bra ut. Det var för modernt och på tok för grovt jämfört med förlagan. (På föregående sidas mittbild ses detta rökrör.) Efter diskussion med brandmyndigheter fick vi tillstånd att låta tillverka ett klenare isolerat rör.

Golvsocklar och innerhörnsstolpar på plats. Stolparna i hörnen är en del av den bärande konstruktionen. De avlastar knutkedjan lite grann, och ger takrafterna en lite större ändyta. För att kåtan bättre skulle passa våra ändamål var det bestämt att den skulle ha golv. Vi lade golvet ”så djupt” som möjligt för att det inte skulle förminska rummet. Vi lade det också helt friliggande från väggarna och täckte springan med en tunn list. Stenar i grunden, som sticker in i kåtan, gjorde vi urtag för i socklar och golv. Golvet av spontad fura, spikades på regler lagda direkt på marken. Luftspalten mellan golv och mark är endast drygt en tum, och ventilationen – den luft som slipper in genom springorna mellan grundstenarna – är nog inte tillräcklig. Vi antar att det är risk att golvet inte får ”normal livslängd”, men bytet blir lätt gjort då golvet ju är helt friliggande.

Nävret lades i trelagstäckning och fästes med pappspik. Den nedersta vådens undre lager lade vi med nävrets ytsida uppåt. Tanken här är att detta ska hindra de två ovanpåliggande lagren att krulla sig inåt och därmed förkorta takfotens utskjut.

Efter att framkanten på kupornas brädtak uppstyvats med list lades underlagspapp på. Med blandat gammal och ny galvnerad plåt, som fästes med pappspik, täcktes taken sedan. Som droppnos i framkant av kuptaken stack vi in lite näver. Kupornas sidor täcktes med underhållsfri ytpapp. Denna hålls i överkant fast av en list, som samtidigt som den klämmer fast sidopappen, även utgör ett litet takutskjut i sidled. Ytpappen är utvikt en bit över nävret för att hålla vattnet borta från mötet mellan tak och kupväggar.

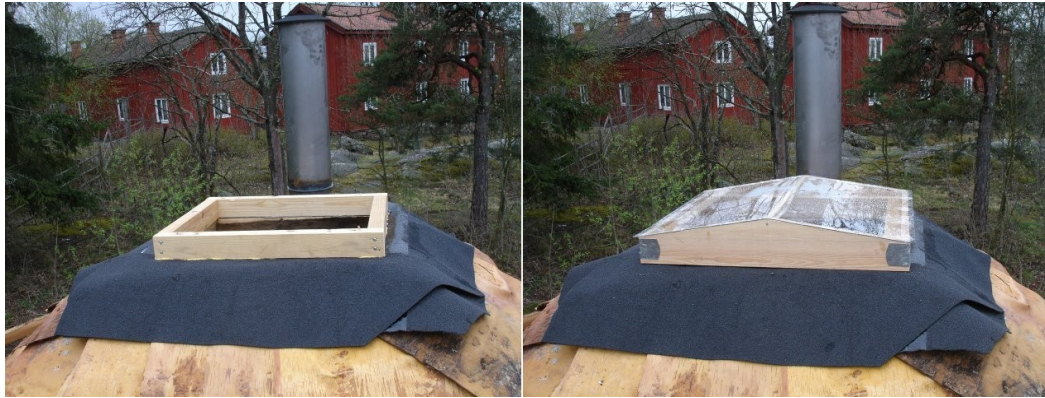

Det nya isolerade rökröret ligger 5-10cm från brännbart material. Täckplåten viks sedan upp och fästes med påspikade brädstumpar. Två 5mm grova och 35cm långa järnstångsstumpar, tillplattade och hålförsedda i ändarna, monteras som stöd för rökröret. I sina ena ändar är de fastnidade i rörets ytterhölje och i de andra ändarna är de spikade i mittelbandet bakom spisen.

Utifrån sett ser rökröret ut så här. Den ljusa plåten tillhör den aluminium- och gummistos som följde med det fabriksstillverkade

rökröret som vi ratade. Konen över denna är till för att dölja gummit. Plåten undertill gör att vi inte behöver peta in näver för nära rökröret, och plåten överst behövs för att göra taket vattentätt ovan rökröret. Plåtslagare Bror Jansson har tillverkat det nya rökröret och plåtkonen.

Efter att kåtans tak täckts med näver spikades ytpapp fast på rökhålsramen. Denna får hänga som ett sjok och leda ner vattnet en bit på taket. En ram i rökhålsstorlek spikades fast efter att foglim först strukits på. Passande över ramen gjordes en fönsterram, som plåtskoddes i hörnen, och som överspändes med plexiglas. Det här kan komma att bli ett lite problematiskt ställe, med läckage, som behöver ses över längre fram.

Den fasta stegen är på plats och resningen av det yttre resvirket har påbörjats. Resvirket, som utgörs av blandat kluvet och runt virke, har vi på valda ställen fäst med spik. Det är "lätt losspetbara" mindre bitar som vi fäst vid någon närliggande större och tyngre resvirkesbit.

Efter att de till dörr och fönster hörande listerna var inpassade, snickrade vi till kopior av de av brädbitar gjorda hyllorna som förlagan har. Arbetet invändigt avslutades med kupornas invändiga målning.

Två interiörer; väktardalskåtan till vänster, skansens till höger. Våra bänkar tillverkade av Karolina Stenfelt. Mellan spis och bakvägg (ej synlig på bild) finns en, av spåntade brädor enkelt tillsnickrad, låg köksbänk.

Två røkhål; Väktardalen till vänster, Skansen till höger.

Material och leverantörer

Grantimmer. Jämtgärsgård, Svenstavik, tog fram och levererade virket till timmer- och takstommar. Granen är av hög kvalitet beträffande tätvuxenhet.

Takkrokar, mossa och lite kompletterande raftmaterial tog vi hos Roland Olsson, nära Östervåla.

Flatstenen till grunden togs hos Lennart Bengtsson i Väktarmon i samband med uppmättningsresan i juni.

Näver till taket levererat av Koler Trä.

Spis köptes från firman Spisdoktorn i Åkersberga.

Plåtarbeten och skorstensmontering gjordes av plåtslagare Bror Jansson.

Golvvirket, spontad fura, bredd 113mm, från Siljans Golv.

Särskilda kommentarer

Om virket:

Granvirket är av hög kvalitet, men är dock inte lika toppig (snabbt avsmalnande) som den som förlagan är byggd av, och detta syns tydligt vid jämförelse. För att hitta dessa granar måste man nog upp i närheten av trädgränsen.

Om kätans storlek:

Önskemål om att göra kätan större än förlagan, då den ska användas som undervisningslokal, fördes fram innan vi började bygga. John Brattmyhr gav oss, efter möte med kultur- och visningsavdelningen, uppgiften att bestämma den nya storleken, under förutsättningarna att inga byggnadstekniska förändringar skulle få göras, då detta skulle göra konstruktionen mindre trovärdig. Efter diskuterande fram och tillbaks beslutade vi att inte våga oss på ett förstorande. Vi tänker att ”maxmålet redan är nått”, sett utifrån hur förlagan är konstruerad. Denna visade sig vid renoveringen 2004 ha tryckts ut drygt 1” i varje knut på timringens övre varv. Inte mycket efter 40år, kan man tänka, men vi tror att påfrestningen/utåttrycket från de längre takstomsrafter som en måttutvidgning hade inneburit, skulle ökat så kraftigt att det hade kommit att äventyra hållfastheten.

Om dörrhålet:

Storleken på dörren blev också föremål för diskussion. Förlagens ringa dörrbredd, 54cm, gör det omöjligt för många personer med rörelsehinder att ta sig in. Här togs till slut ett beslut att behålla originalstorleken, i första hand pga att förvanskningen av fasaden skulle blivit ”oförlåtlig”.

Om timmerstommen:

Vårt virke är, som tidigare sagts, mindre toppigt än vad förlagens är. Detta gör att vår kätan ser ”mindre sned” ut. Vi valde att göra timmerstommen ca 2” högre än vad som gjordes i Väktardalen vid renoveringen. Detta för att Väktardalskätan, enligt Jerker Jamte, troligtvis haft en aningen högre timmerstomme än vad som blev resultatet efter deras renovering. Vi vinner lite mera sittutrymme längs väggarna, tänker vi, särskilt då vi kommer att ha golv i kätan.

Om det inre resvirket:

Antalet klovor/slanor som utgör den inre taktäckningen är något färre här, än vad det är på förlagan, då vi hade ett grövre material.

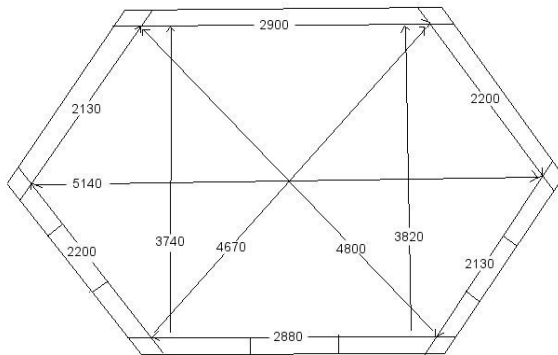
Om rökhålet:

Vi hade problem med att lista ut hur tillvägagångssättet varit då stommen restes, men tror oss nu veta det: De stolpar som sitter i rökhålshörnen restes från varje långsida parvis, sammanbundna i överändarna med de (se mittenfotot, sid 7) två smalaste av ramhålsbitarna. Stolpparen riktades till att ge taket det bestämda fallet – och kåtan sin bestämda höjd, och sammanbands sedan med trästycken. Takstommen kunde nu stå av sig själv, och resten av ramdelarna kunde tillpassas och fästas.

Förlagans rökramsskuldror såg i våra ögon ut att vara snålt tilltagna (naturligtvis är det tillräckligt då kåtan ju stått i fyrtio år), så för oss kändes det säkrare att göra rejälare läsning i form av lite djupare skuldror.

De viktigaste arbetsmått:

-Väggstockarna bilades till ca 5tums bredd i knutarna. Dimensionen på takstolparna är ca 3,5-4,5 tum i roten. Mittelbanden aningen klenare, och de inre hörnstolparna tillyxades av aningen grövre material än takstolparna.

-Brädramen vi timrade första varvet på gjordes efter de ovan angivna innermått. Det var inte helt enkelt att få dessa mått att ”stämma med verkligheten”. Diagonalmåtten och längdmåttet är från renoveringen 2004, och de övriga tagna under vår uppmätning. Jag tror att vi missade något då vi mätte upp. Med lite prövande och jämkande fick vi till det, och den stomme vi har på Skansen nu borde, vad måtten anbelangar, vara ganska nära förlagans.
-Höjden på färdig knutrad varierar mellan 62 och 65cm, mätt mellan hörnsten och överkant timmervägg.

-Höjd från mark till rökhålsramens underkant (2260), resp. överkant (2530). Rökhålets överkant är stommens ”högsta punkt”. Takfönstret med sin ram bygger sedan på lite till.

-Rökhålsramens innermått i dess underkant (700x800), resp. överkant (500x430).

-Höjd från mark till mittelbandets underkant (1420).

-Höjd från mark till mittelbandet ovan dörrkupan (1540).

-Dörrkarm, yttermått (720x1210). Färdig dörrhålsbredd (540).

-Fönstren, karminnerermått (510x510).

-Taktlutningar på dörrkupan (100°), resp. fönsterkuporna (110°), från en tänkt lodlinje.

-Kuptakens utskjut i framkant; dörrtak (9tum), resp. fönstertak (6tum).

-Takkrokarnas utskjut från vägg (5-6tum). Här mätte vi mellan väggtimmrets utsida och takkrokens inre vinkel.

-Avståndet mellan spisens bakkant och den bakre väggen (1210).

Bilagor (till skansenarkivet):

Alla foton; från uppmättingsresan och från byggandet.
Marianne Strandelins rapport.

Slutligen, några exteriöra jämförelsebilder:

Skansen, oktober 2007.
Göran Juntti, Byggnadsavdelningen.